

ОЦІНКА ЛІНІЙНИХ ПРОМІРІВ ТА ІНДЕКСІВ БУДОВИ ТІЛА СВИНЕЙ ЗАЛЕЖНО ВІД ЇХ ПОХОДЖЕННЯ

Д.М. Купич, студент, daria-liholet@rambler.ru

Науковий керівник – к.с.-г.н., доцент Каратєєва О.І.

Миколаївський національний аграрний університет

Проведено дослідження оцінки лінійних промірів та індексів будови тіла свиней відносно основних ознак екстер'єру та конституції тіла. Візуальна оцінка екстер'єру, аналіз параметрів лінійного росту та врахування основних індексів будови тіла дають можливість стверджувати, що молодняк усіх груп має гармонічний розвиток та пропорційну будову тіла

Ключові слова: велика біла порода, ландрас, червона біло-пояса порода, лінійний ріст, екстер'єрні особливості, проміри, індекси будови тіла, методи розведення

Постановка проблеми. Збільшення маси організму в цілому нерозривно пов'язано з ростом окремих частин тіла, його лінійних промірів. Різним періодам онтогенезу тварин притаманні характерні риси інтенсивного росту тіла в довжину, товщину і висоту [1-3]. Екстер'єр це зовнішній прояв типу конституції, а питання його вивчення вже довгий час пов'язують з вивченням продуктивних та біологічних особливостей організму. Він, як і інші фенотипові ознаки формується під впливом генотипу та умов вирощування тварини. Треба враховувати, що у свиней зовнішні форми тіла досить тісно пов'язані з типом продуктивності, тому оцінка показників лінійного росту та особливостей екстер'єру набувають особливого значення [3, 5]. А оцінка лінійного росту і особливостей екстер'єру свиней залежно від способу вирощування та обґрунтування і розробка технологічних прийомів введення галузі свинарства в умовах господарств східного регіону є досить актуальною проблемою, яка представляє значну наукову і практичну цікавість.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Встановлено, що умови утримання та годівлі впливають на лінійні проміри тварин значно менше, ніж

на живу масу і, що за лінійними промірами точніше можна охарактеризувати спадкову здатність сільськогосподарських тварин до росту, ніж за живою масою [4, 5, 6].

Постановка завдання. Метою досліджень було вивчення лінійного росту та особливостей екстер'єру свиней великої білої, ландрас та червоної біло-поясої порід залежно від способу їх вирощування.

Матеріал та методика. Дослідження проведено за даними зоотехнічного та племінного обліку свиней порід: велика біла, ландрас та червона біло-пояса в умовах ФОП «Малаховський» Новоодеського району Миколаївської області.

Дослідження особливостей екстер'єру свиней шляхом взяття промірів тіла, визначення індексів будови тіла проводили за загальноприйнятими у зоотехнії методиками [1, 4].

Результати досліджень. Динаміка промірів тіла молодняку свиней наведена у таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка лінійних промірів піддослідних тварин з віком, см

Група тварин	Лінійні проміри	Вік, міс.					
		1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8
ВБ×ВБ (I)	довжина тулубу	28,7	68,2	78,2	86,4	109,4	122,9
	обхват грудей	26,6	67,4	73,8	82,2	93,8	110,4
	висота в холці	17,0	45,8	51,5	56,2	63,3	76,5
	глибина грудей	9,0	24,0	24,2	24,6	38,4	40,4
	ширина грудей	6,6	14,6	19,2	23,2	26,6	30,5
	ширина заду	10,3	16,4	22,1	27,0	28,6	31,1
ВБ×Л (II)	обхват п'ястки	9,1	13,0	13,6	14,6	16,4	17,9
	довжина тулубу	30,4	67,9	80,0	85,9	116,9	123,0
	обхват грудей	27,4	67,1	74,6	83,9	93,8	109,5
	висота в холці	16,3	45,8	50,7	54,4	63,1	77,3

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8
	глибина грудей	9,1	24,0	24,3	28,2	37,1	39,2
	ширина грудей	6,8	14,6	19,6	24,0	26,9	30,4
	ширина заду	10,4	16,3	22,2	27,2	29,0	31,7
	обхват п'ястки	9,2	12,9	13,8	14,9	16,6	17,8
Л×ВБ (III)	довжина тулубу	27,5	65,6	76,8	83,5	109,1	120,9
	обхват грудей	27,2	65,3	76,3	83,4	109,1	120,7
	висота в холці	15,5	42,2	49,6	52,3	61,4	76,8
Л×ВБ (III)	глибина грудей	9,4	20,6	25,1	30,0	35,8	42,9
	ширина грудей	7,1	18,1	22,0	26,5	31,8	35,8
	ширина заду	10,9	16,7	23,4	29,3	35,1	38,4
	обхват п'ястки	9,2	13,3	13,8	14,9	16,8	18,3
ВБ×ЧБП (IV)	довжина тулубу	29,8	56,6	79,8	88,4	115,7	128,7
	обхват грудей	26,5	67,4	73,6	81,9	93,7	110,1
	висота в холці	16,9	45,8	51,3	55,9	63,3	76,3
	глибина грудей	9,0	21,9	23,6	28,3	34,5	39,3
	ширина грудей	6,5	14,6	19,1	23,1	26,5	30,3
	ширина заду	10,5	16,9	22,9	28,2	29,2	32,1
	обхват п'ястки	8,9	13,0	13,4	14,2	16,3	17,5
ЧБП×ВБ (V)	довжина тулубу	27,9	66,6	78,2	89,6	104,4	120,6
	обхват грудей	27,9	70,5	75,5	85,5	94,9	113,3
	висота в холці	16,3	44,2	50,7	54,5	62,7	74,9
	глибина грудей	9,5	19,3	24,5	29,9	34,0	41,1
	ширина грудей	7,3	16,5	20,3	23,3	27,3	32,2
	ширина заду	11,4	15,5	24,1	27,6	32,5	38,9
	обхват п'ястки	9,2	13,2	13,7	14,8	16,5	18,1

За даними таблиці 1 можна побачити, тенденцію росту висоти в холці від народження до 2-х місячного віку усіх піддослідних груп. Після 2-х місячного віку ріст висоти в холці уповільнюється, а від 4-х місяців до 6 знову збільшується. Розглядаючи довжину тулуба, відмічаємо стрімкий її ріст у всіх піддослідних групах лише до 2-х місячного віку, а після цього ріст значно уповільнюється.

У період з першого до п'ятого місяця за довжиною тулуба кращими були тварини II групи де материнською лінією є велика біла порода, а батьківською – порода ландрас. У свою чергу всі інші дослідні групи значно поступаються цим тваринам. За висотою в холці, на першому місяці життя, кращими були чистопородні свині великої білої породи (контрольна група), за обхватом, глибиною та шириною грудей кращими були тварини III і V груп.

Розглядаючи тварин V групи, де материнською основою були свині червоної біло-поясої породи, можна відмітити їх значну перевагу над контрольною (I), II і IV групами за всіма показниками, крім довжини тулуба та висоти в холці, і лише свині III групи переважають V групу за обхватом і глибиною грудей.

Найкращу висоту в холці мала II група тварин, а гиршу – контрольна. Розглядаючи такий промір, як обхват грудей, можна відмітити, що вищий її показник характерний тваринам IV групи, що перевершили контроль лише на 1%. За шириною заду кращими були свині IV групи.

Тварини IV групи в період 1-2 місяця відмічаються більш високою інтенсивністю росту, порівняно з іншими групами, за обхватом грудей, що перевершувала контроль на 1%, , у 2-3 місяці – відмічаються більш високою інтенсивністю росту за довжиною тулуба, що перевершувала контроль на 26,3%.

У зв'язку з тим, що окремі лінійні проміри хоч самі по собі і дають об'єктивні відомості, але не завжди можуть відмінно охарактеризувати тварину, тому особливої уваги надають співвідношенню промірів, тобто індексам будови тіла.

Зміна індексів будови тіла в молодняку дослідних генотипів залежно від віку і породності наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Динаміка лінійних індексів піддослідних тварин з віком, см

Група тварин	Індекси будови тіла	Вік, місяців		
		2	4	6
1	2	3	4	5
ВБ×ВБ (I)	розтягнутості	149,1	153,9	160,6
	масивності	147,2	146,3	144,3
	збитості	98,8	95,1	89,9
	Костистості	28,3	25,9	23,3
	широкогрудості	60,8	94,5	75,4
	глибокогрудості	52,5	43,7	52,8
	широкозадості	112,0	116,4	102,1
	м'якості	61,4	116,0	102,8
ВБ×Л (II)	розтягнутості	148,1	157,8	159,1
	масивності	146,5	154,2	141,6
	збитості	98,9	97,7	89,0
	Костистості	28,2	27,4	23,0
	широкогрудості	60,7	85,1	77,5
	глибокогрудості	52,4	51,7	50,8
	широкозадості	112,1	113,7	104,2
	м'якості	60,9	130,3	98,5
Л×ВБ (III)	розтягнутості	155,4	159,8	157,4
	масивності	154,7	159,5	157,1
	збитості	99,5	99,8	99,8
	Костистості	31,5	28,5	23,9

1	2	3	4	5
Л×ВБ (III)	широкогрудості	87,9	88,4	83,3
	глибокогрудості	48,9	57,4	55,9
	широкозадості	91,9	110,6	107,3
	м'якості	78,4	134,9	108,7
	розтягнутості	123,5	158,2	168,7
ВБ×ЧБП (IV)	масивності	147,1	146,6	144,3
	збитості	119,0	92,7	85,5
	костистості	28,3	25,4	22,9
	широкогрудості	66,7	81,7	77,2
	глибокогрудості	47,8	50,6	51,5
	широкозадості	115,5	122,0	106,0
	м'якості	61,3	118,8	104,5
ЧБП×ВБ (V)	розтягнутості	150,6	164,5	161,0
	масивності	159,4	157,0	151,2
	збитості	105,8	95,5	94,0
	костистості	29,8	27,2	24,1
	широкогрудості	85,4	77,8	78,2
	глибокогрудості	43,6	55,0	54,9
	широкозадості	93,7	118,5	121,0
	м'якості	63,2	112,3	114,0

Аналіз даних таблиці 2 показав, що у двомісячному віці найвищий показник індексу розтягнутості був у тварин III групи – 155,5%.

Найменшим показником цього індексу характеризувалися тварини – IV дослідної групи – 123,5%. Показник цього індексу за іншими групами коливався в межах – 148,1...150,6%. Нерівномірність росту окремих промірів

тіла тварин проявляється в тому, що з віком розбіжності між дослідними генотипами посилюються. Так, стосовно індексу масивності у тварин віком два місяці, підсвинки V групи мали таке значення індексу 171,2% і перевищували тварин контрольної групи на 9,6%.

Але в цей же віковий період за показником індексу збитості – тварини контрольної групи поступаються тваринам дослідних груп (II, III, IV, V) на 0,1; 0,7; 10,2; 7,0% відповідно.

У віковий період 4 місяці спостерігалась перевага тварин дослідних груп над тваринами контрольної за показниками індексів розтягнутості, масивності.

У цей же період за показниками індексів збитості і костистості гіршими були тварини IV групи, а кращими за цими індексами – тварини III групи, також ці тварини характеризувались кращими показниками індексів масивності, глибокогрудості і м'ясності.

За показником широкозадості більшим значенням характеризувалися помісний молодняк ♀ ВБ × ♂ ЧБП (IV група), а розтягнутості – ♀ ЧБП × ♂ ВБ (V група). У 6 місяців спостерігалась перевага тварин дослідних груп над тваринами контрольної за показниками індексів широкогрудості і широкозадості.

У цей же період за показниками індексів збитості і костистості гіршими були тварини IV групи, а кращими за цими індексами – тварини III і V груп відповідно, також тварини III групи характеризувались кращими показниками індексів масивності, широкогрудості і глибокогрудості, а тварини V групи характеризувались кращими показниками індексів широкозадості і м'ясності.

Тварини ♀ ВБ × ♂ Л (II група) характеризувались у цей віковий період найгіршими показниками масивності, глибокогрудості і м'ясності.

Підсумовуючи все вищезазначене про розвиток лінійних промірів піддослідних тварин, слід зазначити, що IV група характеризувалась більшим значенням довжини тулуба, тим самим вказуючи на свої м'ясні якості за рахунок найдовшого м'яза спини, що проявляється і в індексі розтягнутості на 6 місяць життя.

Таким чином, аналізуючи показники росту і розвитку виявлено, що тварини контрольної та дослідних груп у всі вікові періоди відповідали класу еліта.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Зміни пропорцій будови тіла помісного молодняка поєднань свиноматок великої білої породи з кнурами породи ландрас, в напрямку покращення довжини тулуба, які переважали контроль в шестимісячному віці на 5,8 см.

Поєднання свиноматок великої білої породи з кнурами червоної білопоясої породи характеризується більшою виразністю м'ясних форм з помітною перевагою ширини та напівобхвату заду, які переважали контрольну групу в шестимісячному віці на 7,9 см, та кращими показниками широкозадості та м'ясності, які переважали контрольну групу в шестимісячному віці на 18,9 та 11,2 % відповідно.

Список використаних джерел

1. Адамец Л. Общая зоотехнія / Л. Адамец. – Л : Сельхозгиз, 1933. – С. 49–53.
2. Баньковська І. Б. М'ясна продуктивність і якість м'яса свиней нових спеціалізованих генотипів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук : спец. 06.02.01 «Розведення та селекція тварин» / І. Б. Баньковська. – Полтава, 1993. – 26 с.
3. Баньковська І. Б. М'ясна продуктивність свиней різних генотипів / І.Б. Банковська // Вісник Сумського НАУ. – Суми, 2002. – № 6. – С. 45–46.
4. Кулешов П. Свиноводство / П. Кулешов. – Л. : Сельхозгиз, 1930. – 192 с.
5. Півняк Н. В. Скоростиглість і якість м'яса свиней різних умов годівлі і утримання/ Н. В. Півняк // Сільгоспінформація. – 1975. – № 10. – С. 47–48.
6. Федоренкова Л. А. Откормочные мясные качества чистопородного, помесного и гибридного молодняка / Л. А. Федоренкова // Современные проблемы развития свиноводства : материалы VII конф. – Жодино, 2000. – С. 21.